

Т.В. Дуткевич

tetvik77@mail.ru

Т.А. Панчишина

tetiana64@mail.ru

Психолінгвістичні особливості висловлення ірреального бажання в німецькій мові

Dutkevych T.V. The psycholinguistic peculiarities of the irreal wish expression in German language / T.V. Dutkevych, T.A. Panchyshyna // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D.Maksymenko, L.A.Onufriieva. – Issue 28. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2015. – P. 130–141.

Т.В. Дуткевич, Т.А. Панчишина. Психолінгвістичні особливості висловлення ірреального бажання в німецькій мові. У статті проаналізовано поняття ірреального бажання, його категоризацію в системі психологічних явищ, розкрито співвідношення психологічних характеристик ірреального бажання із граматичними засобами його вербалізації мовцем. Дослідження проведено за допомогою методу психолінгвістичного аналізу 956 синтаксичних конструкцій, відібраних методом суцільної вибірки за ознакою наявності форм кон'юнктива II та семантики ірреального бажання з творів німецької художньої літератури XX століття (прозові та драматичні) загальним обсягом у 18 490 сторінок.

Показано, що речення «ірреального бажання» варто розглядати як синтаксичну конструкцію, яка належить до поля мовних засобів оцінки ймовірності здійснення події. Специфічне місце речення «ірреального бажання» у цьому полі визначене характером його модального плану як засобу передачі оцінки низької ймовірності здійснення бажаної події.

Авторами обґрунтовано, що конструкції речення «ірреального бажання» у німецькій мові дозволяють особистості точно і лаконічно висловити у мовленні такі ознаки свого бажання, як усвідомлення об'єкта задоволення потреби (того, що може задовольнити бажання); позитивне емоційне забарвлення; стимулюючий характер; поєднання спрямованості на певний об'єкт із відсутністю чіткого уявлення про шляхи задоволення.

Розкрито, що конструкція речення «ірреального бажання» дозволяє однозначно диференціювати бажання з такими мотивами особистос-

T.V. Dutkevych – the scientific contribution of the co-author is 50%,

T.A. Panchyshyna. – the scientific contribution of the co-author is 50%.

ті, як прагнення, потяг, мрія. Речення «ірреального бажання» виступає як спеціальний засіб німецької мови, призначений для точного і лаконічного висловлення особистістю комплексу ознак такого явища своєї мотиваційної сфери, як «ірреальне бажання».

Ключові слова: ірреальне бажання, речення «ірреального бажання», мотив, особистість, німецька мова, мовлення, висловлення.

Т.В. Дуткевич, Т.А. Панчишина. Психолінгвистические особенности выражения ирреального желания в немецком языке. В статье проанализировано понятие ирреального желания, его категоризацию в системе психологических явлений, раскрыто соотношение психологических характеристик ирреального желания с грамматическими средствами его вербализации в речи. Исследование проведено с помощью метода психолінгвистического анализа 956 синтаксических конструкций, отобранных путём сплошной выборки по признаку присутствия форм конъюнктива II и семантики ирреального желания из произведений немецкой художественной литературы XX столетия общим объёмом в 18 490 страниц.

Показано, что предложение «ирреального желания» следует рассматривать как синтаксическую конструкцию, которая принадлежит к полю языковых средств оценки вероятности совершения события. Специфическое место предложения «ирреального желания» в этом поле определено характером его модального плана как средства передачи оценки низкой вероятности совершения желаемого события.

Авторами обосновано, что конструкции предложения «ирреального желания» в немецком языке позволяют личности точно и вместе с тем лаконично выразить в речи такие характеристики своего желания, как осознание объекта удовлетворения потребности (того, что может удовлетворить желание); положительная эмоциональная окраска; стимулирующий характер; соединение направленности на определённый предмет с отсутствием чёткого представления о путях удовлетворения.

Раскрыто, что конструкция предложения «ирреального желания» позволяет однозначно дифференцировать желание с такими мотивами личности, как стремление, влечение, мечта. Обосновано, что предложение «ирреального желания» выступает специальным средством немецкого языка, предназначенным для точного и лаконичного выражения личностью комплекса характеристик такого явления своей мотивационной сферы, как ирреальное желание.

Ключевые слова: ирреальное, желание, предложение «ирреального желания», мотив, личность, немецкий язык, речь, выражение.

Постановка проблеми. Актуальною проблемою психолінгвістики є дослідження мовлення особистості, з одного боку, як експлікації її психічних процесів, станів і властивостей, а з другого – як вияву її світобачення у формі мовної картини дійсності. З'ясування психолінгвістичних особливостей висловлення

ірреального бажання складає конкретне завдання в контексті розв'язання цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень. У дослідженні психолінгвістичних особливостей висловлення ірреального бажання в німецькій мові ми спирались на праці в галузі психолінгвістики, що висвітлюють проблему мовної особистості (І.О. Зімня [2], Л.О. Калмикова [8], О.О. Леонт'єв [6], В.В. Наумов [7], Н.В. Чепелева [10], Н.А. Фоміна [12] та ін.), а також дослідження в галузі германістики, що розкривають граматичні, семантико–прагматичні особливості ірреального бажального речення в німецькій мові (В.В. Козловський [3], О.А. Крашеннікова [5], С. Dürscheid [13], U.Scholz [14], H.Truckenbrodt [15] та ін.). Координація філософських, психологічних і лінгвістичних інтерпретацій ірреального бажання підводить до висновку, що речення «ірреального бажання» варто розглядати як синтаксичну конструкцію, що належить до поля мовних засобів оцінки ймовірності здійснення події. Специфічне місце речення «ірреального бажання» у цьому полі визначене характером його модального плану як засобу передачі оцінки низької ймовірності здійснення бажаної події. Водночас, психолінгвістичні особливості висловлення ірреального бажання в німецькій мові не було розкрито.

Метою статті є розкриття поняття ірреального бажання, його категоризації у системі психологічних явищ, співвіднесення психологічних характеристик ірреального бажання із граматичними засобами його вербалізації мовцем. Дослідження проведено за допомогою методу психолінгвістичного аналізу 956 синтаксичних конструкцій, відібраних методом суцільної вибірки за ознакою наявності форм кон'юнктива II та семантики ірреального бажання з творів німецької художньої літератури ХХ століття (прозові та драматичні) загальним обсягом у 18 490 сторінок.

Основні результати. Процес дослідження світобачення мовця через його мовлення розгортається у двох напрямках: від аналізу мовних засобів до системи понять, позначуваних ними; від окремого явища (поняття) дійсності – до системи мовних структур, що використовує мовець для його вираження. Результатом дослідження у першому випадку є понятійна парадигма як система денотатів, об'єднаних однією мовною формою, у другому – структурна парадигма як система мовних форм, узагальнених єдиним понятійно–категоріальним змістом.

Поняття «ірреальний» має приблизно десять варіантів свого тлумачення. *Ірреальне* (від лат. *irrealis* – неречовинний, не-

реальний) – 1) неіснуюче; 2) те, що існує в мисленні; 3) спосіб буття значень, абстрактних предметів, на відміну від реального буття чуттєво даних предметів (у неокантіанстві, феноменології як філософських течіях); 4) неможливе; 5) фантастичне; 6) існуюче в думці як уявне, фантастичне; 7) не існуюче в об'єктивній дійсності; 8) ідеальне, на протигагу матеріальному, реальному [4, 246; 11, 212].

Смисловим ядром значень терміна «ірреальний», на наш погляд, є зовнішньо, чуттєво не існуюче, те, що належить до внутрішнього, суб'єктивного світу (мислиме, фантастичне, ідеальне, уявне). Мовлення об'єктивує й унаочнює ці внутрішні явища.

Проаналізуємо зміст поняття «бажання» у словосполученні «ірреальне бажання». Це дозволить з'ясувати, чому саме «бажання», а не «намір», «прагнення» чи інший мотив стало компонентом назви речення «ірреального бажання».

Термін «бажання» у назві «речення «ірреального бажання» пов'язаний із психологічним явищем бажання, яке традиційно відносять до мотиваційної (спонукальної) сфери особистості. Залежно від ступеня усвідомлення спонукання диференціюються на бажання, хотіння, прагнення, переконання.

Потяги – це мотиви поведінки, що є недиференційованою, малоусвідомлюваною, безпредметною потребою. Допоки людина знаходиться під владою потягів, її воля не проявляється. І лише, коли виникає усвідомлений зв'язок між потягом і предметом, що здатний задовольнити потребу, потяг «упредметнюється» і переходить у бажання. Таке «упредметнення» і є передумовою вольового акту – предмети стають об'єктами бажань.

Бажання – це мотиви поведінки, що характеризуються достатнім усвідомленням потреб. Виникає бажаність предмета, складна взаємозалежність між предметом і бажанням. З цього моменту починається усвідомлення потреб, процес саморегуляції поведінки [1, 302–303]. Зародження в особистості бажань означає початок формування її цілей. Наявність мети, тобто образу майбутнього результату діяльності, є атрибутом усвідомленої форми людської поведінки.

Процес діяльності представлений трансформаціями внутрішніх психічних утворень за ланцюжком: потреба → мотив (бажання, інтерес, прагнення) → мета → реалізація. Однак бажання, хоча й передбачає усвідомлення мети, проте не містить міркувань щодо засобів її досягнення. До того ж бажання бувають різної інтенсивності. Якщо особистість стримує бажання, то вони переходять у побажання. Поява взаємовиключних бажань

зумовлює необхідність вибору між ними. Бажання зумовлює ініціювання особистістю своєї діяльності за умови, що до усвідомлення мети долучається установка на її реалізацію, спрямованість на оволодіння певними засобами досягнення, тобто коли з'являється хотіння – усвідомлений мотив, цілеспрямоване прагнення діяти певним чином. Хотіння належить до емоційних утворень, але, разом з тим, воно містить ідею чи уявлення, так званий, інтелектуальний конструкт [1, 303]. Отже, бажання – це такий рівень усвідомлення людиною потреб, коли вона встановила об'єкт потреби, але ще не визначила шляхів її задоволення.

Скорочено покажемо основні диференційні особливості зазначених мотивів за допомогою табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика мотивів особистості

Мотив	Ознаки мотиву		
	наявність усвідомлення	емоційна модальність	функція в організації діяльності
потяг	–	+ / –	зародження мотивів
бажання	+	+	постановка мети
переконання	+	+	здійснення вибору
прагнення / намір / хотіння	+	+	установка на виконання
мрія	+	+	віддалене виконання в майбутньому

Отже, психологічними особливостями, які вирізняють бажання серед інших мотивів поведінки особистості, є наступні: 1) усвідомлення об'єкта задоволення потреби (того, що може задовольнити бажання); 2) позитивне емоційне забарвлення; 3) стимулюючий характер; 4) включення у початкові етапи організації діяльності, коли особистість має спрямованість на певний об'єкт, але в неї відсутнє чітке уявлення про шляхи реалізації задуму.

Підкреслимо, що *ірреальне бажання* відрізняється від *нездійсненого бажання*. Ми не можемо погодитися з поширеним у граматиці німецької мови тлумаченням ірреального способу як категоріальної форми, що вказує не лише на те, що цієї дії (стану, процесу) немає в дійсності, але й на те, що вона і не може відбутися. Адже бажання, реалізація якого неможлива ніколи і за жодних обставин, не має сенсу для особистості. Наприклад, дивними виглядають фрази на зразок: «*Ja, wenn die Welt viel*

leicht quadratisch wär!» / «Так, якби світ був хоч трохи квадратним!» (Kästner, Leben in dieser Zeit). Такі конструкції не сприймаються слухачем як висловлення бажання, хоча формально є ними.

Бажання особистості співвідноситься з часовою референцією «майбутній», являє собою певну можливість (ірреальність) і зумовлене баченням кращої для себе перспективи. Ця перспектива викликає в особистості позитивні емоційні реакції, що виконують функцію антиципації (передбачення) і водночас спонукають її до активності. У деяких випадках людина обмежується приємними переживаннями, не переходячи до діяльності. Як мотив, бажання передбачає здійснення, проте не гарантує його. Звідси такі словосполучення як утопічне, марне, ірреальне, далеке, нездійсненне бажання, що, однак, не заперечує сподівання людини на його реалізацію.

Як зауважує С.Л.Рубінштейн, «бажати можна й того, у досягненні чого не впевнений, хоча тверде знання абсолютної не досяжності предмета бажання, без сумніву, паралізує, якщо не вбиває бажання» [9, 595]. Нездійсненне бажання – це своєрідний психологічний оксиморон, поєднання несумісних понять. Адже розуміння цілковитої нездійсненності бажання нівелює його спонукальну силу та емоційно позитивну модальність, перетворює бажання на інші психологічні явища (жаль, сум, скорботу тощо).

Отже, поняття «ірреального бажання» являє собою двоєдине психологічне утворення. Ірреальне як образ уявного стану речей складає внутрішній бік діяльності, сутністю якої є постановка мети – того, чого треба досягти. Бажання особистості надає її діяльності імпульсу, енергетики і становить мотиваційно-спонукальну сторону.

Ірреальне бажання як мотив особистості вербалізується в мовленні, а мовні засоби його висловлення стають складовими мовної картини дійсності – тієї її частини, що належить до ірреального – внутрішнього, суб'єктивного світу (мислимого, фантастичного, ідеального, уявного). Зокрема, природні мови містять засоби на позначення ірреального бажання:

- Якби зараз було літо! Було б зараз літо ... (українська мова).
- Если бы все это изменилось! Изменилось бы все это... (російська мова).
- If I were you! Were I you... (англійська мова).
- S'il faisait beau... Si j'étais...(французька мова).

У німецькій мові склалась спеціальна синтаксична конструкція – так зване *речення «ірреального бажання»* або ірреальне бажальне речення: *Wenn du das getan hättest! Hättest du das getan... / Коли б ти це вже зробив! Зробив би вже!*).

Простежимо виявлення вищерозглянутих ознак ірреального бажання особистості як мотиву її діяльності у процесі мовленнєвого функціонування речення «ірреального бажання». Насамперед, у ньому варто відзначити наявність усвідомленого об'єкта бажання. Усвідомленим ми вважаємо об'єкт виражений:

а) конкретною словесною вказівкою, що співвідноситься з відповідними явищами дійсності: *«Ich wollte, du wärst schon fort.» / «Я б хотіла, щоб ти вже пішов.»* (Danella, Familiengeschichten);

б) вказівним займенником, зміст якого зрозумілий з контексту: *«Wenn ich das doch wäre! Endlich frei von meiner verdammten Vergangenheit!» / «Якби ж я вже була! Нарешті вільна від свого клятого минулого!»* (Fischer, Das Geheimnis der Greta K.);

в) опосередкованою вказівкою: *«Wenn du wüßtest, Rapunzel...» / «Якби ти знала, Рапунцель...»* (Fischer, Das Geheimnis der Greta K.).

Для більшості речень «ірреального бажання» характерною також є наступна ознака психологічного явища ірреального бажання – усвідомлення об'єкта бажання. Приклади висловлень, де була б відсутня вказівка на зміст бажання або на об'єкт його задоволення, у художніх текстах німецькою мовою фіксуються вкрай рідко: *«Hätte er doch!» / «Якби ж він мав!»* (Fischer, Da wir uns lieben); *«Ich hätte gern...» / «Хотів би я мати...»* (Tucholsky, Schloss Gripsholm).

Конструкції, де відсутні вказівки на зміст бажання або на об'єкт його задоволення, притаманні здебільшого усному мовленню, вони відзначаються високим ступенем емоційності, їх зміст безпосередньо пов'язаний із ситуативним контекстом, з якого і стає зрозумілим зміст бажання. Отже, ознака усвідомлення об'єкта бажання властива більшості речень «ірреального бажання».

Мовець передає за допомогою речення «ірреального бажання» своє позитивне ставлення до здійснення бажаного. Можливість здійснення бажання викликає приємні емоції мовця. Низька ймовірність здійснення бажання, навпаки, засмучує мовця. Значну роль у передачі емоційного навантаження речення відіграє своєрідна інтонація, яка сприймається слухачем як жаль з приводу низької ймовірності реалізації: *«Wenn das so leicht wäre», seufzte sein Nachbar, ein kurzsichtiger Jungling.» / «Якби*

це було так легко, – зітхнув його сусід, короткозорий юнак.» (Kästner, *Zu treuen Händen*); «Ich möchte Ihnen gerne nahe sein, mein Kläuschen», seufzte Oskar Hähnlein, «ganz nahe!» / «Я б так хотів бути близьким Вам, мій Клаусику, – зітхнув Оскар Генляйн, – дуже близьким!» (Fischer, *Mit einem Fuß im Himmel*).

Емоційність передають також лексеми (модальні частки *nur, doch, bloß, wenigstens*, вигуки *ach, och, o, ja*): «Ach, Liselotte! seufzte Hein Grotius.» «Wenn es *doch* wahr wäre!» / «Ох, Лізелотте!», – зітхнув Гайн Гротіус, – «Якби ж це було правдою!» (Fischer, *Mit einem Fuß im Himmel*); «Ach», – seufzte die Lehrersfrau, – «wenn es der Unsere wäre!» / «Ох, – зітхнула дружина вчителя, – якби ж він був наш!» (Brëzan, *Mannesjahre*).

На письмі фіксуються знак оклику або три крапки. Отже, принцип «бажання – приємне», властиве для мотиву ірреального бажання, також реалізується у реченні ірреального бажання».

Водночас, речення «ірреального бажання» сигналізує про неможливість негайного виконання бажаного, що й викликає у мовця негативні емоції. Однак, якщо реалізація не відбулась у минулому, ймовірність її в майбутньому не виключається. Спонукальний характер бажання поєднується з деякою пасивністю мовця, який хотів би здійснити бажання завдяки сприятливим обставинам, сторонній допомозі, а не власним зусиллям. Так, за допомогою речення «ірреального бажання» мовець спонукає слухача посприяти виконанню бажання або навіть виконати його. Коли передбачуваним виконавцем є мовець, позначений особовим займенником *ich*, нюанс спонукання слухача все ж залишається: «Wenn *du* mir nur zuhören wolltest.» / «Якби ж ти лише хотів мене слухати.» (Fischer, *Da wir uns lieben*); «Wenn ich nur bald einen Termin bekäme!» / «Якби ж я незабаром отримав дозвіл!» (Fischer, *Da wir uns lieben*).

За допомогою вищенаведеної мовної формули звертаються до людини, яка безпосередньо не впливає на хід подій, але може так чи інакше відреагувати на висловлення. Мовець, у свою чергу, передбачає можливі варіанти емоційної реакції з боку слухача – його *співчуття, пораду, допомогу* тощо.

Отже, реченню «ірреального бажання» притаманний спонукальний характер, спрямований як на мовця, так і на слухача, що відповідає ознакам ірреального бажання як психологічного явища.

У реченні «ірреального бажання» відсутня вербалізована умова виконання бажання, яку співрозмовники могли б контролювати. Умови здійснення бажання зрозумілі з контексту і ма-

ють надособистісний, тобто непідвладний співрозмовникам характер. У змісті речення можливий натяк на обставини, вплив на які перебуває поза волею людини. Ці обставини самі собою можуть скластися вдало або ні: «Hätt ich den Blödsinn nicht erlaubt.» / «Якби ж я не дозволив цієї дурниці!» (Zuckmayer, Der Hauptmann von Köpenik); «Schade. Ich hätte Hendrik gern wiedergesehen.» / «Шкода. Я б охоче знову побачив Гендріка.» (Konsalik, Das Doppelspiel). Останнє речення можна продовжити за схемою: «однак, якісь перешкоди цьому завадили». Невизначеність умов реалізації бажання в реченні «ірреального бажання» очевидна.

Висновки і перспективи. Отже, співвіднесення психологічної сутності ірреального бажання, притаманного особистості, із прикладами речення «ірреального бажання», дозволяє зробити певні висновки. У конструкції речення «ірреального бажання» компонент «бажання», як психологічне явище, представлений не в широкому розумінні, коли поняття «бажання», «прагнення», «потяг», «мрія» можна ототожнити, маючи на увазі мотив особистості. У цьому випадку синонімічні заміни виявляються неможливими, оскільки вони спотворили б точність відображуваного явища саме як ірреального бажання. Наприклад, заміна терміна «бажання» компонентом «потяг» означала б нерозуміння мовцем об'єкта бажання, а у реченні переважали б неозначені займенники та інші засоби передачі невизначеності.

Назва речення «ірреального бажання» психологічно точно позначає бажане для мовця розгортання подій саме як «бажання», розмежовуючи його з «прагненням», «потягом», «мрією», що мають інші психологічні ознаки (табл. 1).

Аналіз характеристик бажання, вербалізованого за допомогою речення «ірреального бажання», засвідчує, що вони (характеристики) відповідають ознакам «бажання» як специфічного різновиду мотивів особистості. Речення «ірреального бажання» виступає як спеціальний засіб німецької мови, призначений для точного і водночас лаконічного висловлення особистістю комплексу ознак такого явища своєї мотиваційної сфери, як «ірреальне бажання».

Список використаних джерел

1. Загальна психологія : навч. посібник / О.В. Скрипченко [та ін.]. – К. : Просвіта, 2005. – 464 с.
2. Зимняя И.А. Лингвопсихология речевой деятельности / И.А. Зимняя. – М. : Моск. психолого-социальный ин-т; Воронеж : МОДЭК, 2001. – 432 с.

3. Козловский В.В. Предложения с конъюнктивом (структура, семантика, прагматика) : монография / В.В. Козловский. – Черновцы : Рута, 1997. – 281 с.
4. Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник / Н.И. Кондаков. – М. : Наука, 1976. – 720 с.
5. Крашенникова Е.А. Ирреальная модальность в немецком языке / Е.А. Крашенникова // Вопр. языкознания. – № 3. – 1960. – С. 86–90.
6. Леонтьев А.А. Психолингвистические единицы и порождение речевого высказывания / А.А. Леонтьев. – М. : УРСС, 2003. – 306 с.
7. Наумов В.В. Лингвистическая идентификация личности / В.В. Наумов. – М. : КомКнига, 2006. – 240 с.
8. Психологія мовлення і психолінгвістика : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів] / Л.О. Калмикова, Г.О. Калмиков, І.М. Лапшина, Н.В. Харченко; За заг. ред. Л.О. Калмикової, Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут. – К. : «Фенікс», 2008. – 235 с.
9. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : ЗАО «Изд-во Питер», 1999. – 720 с.
10. Чепелева Н.В. Соціально-психологічні чинники розуміння та інтерпретації особистого досвіду: монографія / Н.В.Чепелева, Т.М.Титаренко, М.Л.Смульсон та ін. / Н.В.Чепелева (ред.). – К. : Педагогічна думка, 2008. – 255 с.
11. Філософський словник / за ред. В.Ш.Шинкарука – К. : УРЕ, 1986. – 800 с.
12. Фомина Н.А. Свойства личности и особенности речевой деятельности / Н.А. Фомина. – Рязань : Узорочь, 2002. – 412 с.
13. Dürscheid C. Syntax: Grundlagen und Theorien / Christa Dürscheid. – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht., 2010.– 256 s.
14. Scholz U. Wunschsätze im Deutschen: formale und funktionale Beschreibung; Satztypen mit Verberst- und Verbletzstellung / Ulrike Scholz – Tübingen : Niemeyer, 1991. – 316 s.
15. Truckenbrodt H. Selbständige Verb-Letzt-Sätze / Hubert Truckenbrodt // Satztypen des Deutschen / Jörg Meibauer, Markus Steinbach & Hans Altmann (eds.). – Berlin und New York : Walter de Gruyter, 2013. – S. 232–246.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Zagal'na psihologija : navch. posibnyk / O.V. Skrypchenko [ta in.]. – K. : Prosvita, 2005. – 464 s.

2. Zimnjaja I. A. Lingvopsihologija rechevoj dejatel'nosti / I.A. Zimnjaja. – M. : Mosk. psihologo–social'nyj in–t; Vopronezh : MODJeK, 2001. – 432 s.
3. Kozlovskij V.V. Predlozhenija s kon#junktivom (struktura, semantika, pragmatika): Monografija. – Chernovcy : Ruta, 1997. – 281 s.
4. Kondakov N.I. Logicheskij slovar'–spravochnik. – M.: Nauka, 1976. – 720 s.
5. Krashennikova E.A. Irreal'naja modal'nost' v nemeckom jazyke / E.A.Krashennikova // Vopr. jazykoznanija. – № 3. – 1960. – S. 86–90.
6. Leont'ev A.A. Psiholingvisticheskie edinicy i porozhdenie rechevogo vyskazyvanija / A.A. Leont'ev. – M. : URSS, 2003. – 306 s.
7. Naumov V.V. Lingvisticheskaja identifikacija lichnosti/ V.V. Naumov. – M. : KomKniga, 2006. – 240 s.
8. Psihologija movlennja i psiholingvistyka : [navch. posib. dlja stud. vyshh. navch. zakladiv] / L.O. Kalmykova, G.O. Kalmykov, I.M. Lapshyna, N.V. Harchenko; Za zag. red. L.O. Kalmykovi', Perejaslav–Hmel'nyc'kyj pedagogichnyj instytut – K. : «Feniks», 2008. – 235 s.
9. Rubinshtejn S.L. Osnovy obshhej psihologii. – SPb. : ZAO «Izdvo Piter», 1999. – 720 s.
10. Chepeljeva N.V. Social'no–psychologichni chynnyky rozuminnja ta interpretacii' osobystogo dosvidu: monografija / N.V.Chepeljeva, T.M.Tytarenko, M.L.Smul'son ta in. / N.V.Chepeljeva (red.). – K. : Pedagogichna dumka, 2008. – 255 s.
11. Filososf'kyj slovnyk / za red. V.Sh.Shynkaruka – K. : URE, 1986. – 800 s.
12. Fomina N.A. Svojstva lichnosti i osobennosti rechevoj dejatel'nosti / N.A.Fomina. – Rjazan' : Uzoroch'e, 2002. – 412 s.
13. Dürscheid C. Syntax: Grundlagen und Theorien / Christa Dürscheid–Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht., 2010. – 256 s.
14. Scholz U. Wunschsätze im Deutschen: formale und funktionale Beschreibung; Satztypen mit Verberst– und Verbletztstellung / Ulrike Scholz – Tübingen : Niemeyer, 1991. – 316 s.
15. Truckenbrodt H. Selbständige Verb–Letzt–Sätze / Hubert Truckenbrodt // Satztypen des Deutschen / Jörg Meibauer, Markus Steinbach & Hans Altmann (eds.). – Berlin und New York : Walter de Gruyter, 2013. – S. 232–246.

T.V. Dutkevych, T.A. Panchyshyna. The psycholinguistic peculiarities of the irreal wish expression in German language. The article considers the concept of irreal wish, its categorization in the system of psychological phenomena. It was revealed the coordination between psychological characteristics of irreal wish and grammatical means of their verbalization in the speech of personality. The study was conducted by using of psycholinguistic analysis of 956 syntactic constructions, which were selected from the German fiction of XX century a total of 18 490 pages.

It was shown that the sentence of «irreal wish» is worth to consider as a syntactic construction which belongs to the field of language means aimed to estimate probability of event realization. The special localization of the sentence of «irreal wish» on this field is determined by the character of its modal plan as a tool aimed to estimate low probability of realization of desired event.

It was showed that wish is one of the important personality's motives. The differential peculiarities of wish as psychological phenomena were analyzed. These peculiarities must be taking in account to differ the wish from other personality's motives first of all from aspiration, desire, dream.

The authors have founded that syntactic constructions of the sentence of «irreal wish» in contemporary German language give the personality a possibility to express in speech such characteristics of the personality's wish as realizing of the thing which could satisfy the need; positive emotional colouration; stimulating nature; the joining of orientation to the aim and absence of exact imagination about ways to achieve the aim.

It was revealed that constructions of the sentence of «irreal wish» give the personality an opportunity to exact differentiation between wish and others human motives such as aspiration, desire, dream. It was made the conclusion that the sentence of «irreal wish» in contemporary German language is a special mean intended for the exact and laconic expression of personality's irreal wish which consists of many semantic components. There are three semantic blocks i.e. the subject of wish, the content of wish, the performer of wish and grammar measures to express them in speech interaction. The article contains many examples to verify the psycholinguistic peculiarities of the structure of the sentence of «irreal wish» in contemporary German language.

Key words: irreal, wish, the sentence of «irreal wish», the motive, personality, German language, speech, expression.

Received January 11, 2015

Revised January 19, 2015

Accepted February 10, 2015